

Geringde vogels in Groningen (aflevering 23)

Klaas van Dijk

De laatste aflevering van deze rubriek met waarnemingen van geringde vogels in de provincie Groningen verscheen in 2011 (Gors 39: 38-44). In plaats van een reguliere aflevering stond in de vorige Gors een artikel over waarnemingen van Kokmeeuwen met een Spaanse ring (Gors 41: 48-53). Daarom nu een extra lange aflevering met dit maal extra aandacht voor geringde vogels uit het kustgebied en voor Blauwborst. Naamgeving en volgorde is hoofdzakelijk conform Euring. Bij geringde vogels wordt gewerkt met kalenderjaren. Het eerste kalenderjaar (kj.) van een vogel begint op de geboortedatum en loopt tot en met 31 december. Het tweede kalenderjaar van een vogel begint op 1 januari van het jaar erop en loopt door tot en met 31 december van datzelfde jaar. De notatie bij vogels met meerdere kleurringen is als volgt: eerst links en daarna rechts en gescheiden door //; eerst boven en daarna onder en gescheiden door /.

Aalscholver *Phalacrocorax carbo*

[Matsalu S 8162] Geringd op 29 juni 1999 als nestjong op het eiland Sipelgarahu (58°45'N, 23°19'O) in Estland. Op 25 januari 2010 fotografeerde Henk van Huffelen tijdens een vorstperiode een Aalscholver met een aluminium lipring in de stad Groningen. De inscriptie kon alleen deels worden ontcijferd. Op 14 februari 2010 ontdekte ik deze vogel in de stad. De vogel stond naast een wak op het ijs van een parkvijver. Na een half uurtje had ik met de telescoop het ringnummer compleet afgelezen. Afstand 1208 km, richting WZW.

Aalscholver

[Stavanger BA 25828 met zwart AMU] Geringd op 27 mei 2011 als nestjong op het eilandje Rauna (58°03'N, 06°40'O) in het zuiden van Noorwegen. Vers dood bij Noorddijk op 19 februari 2012 (Eduard Koopman). De vogel dreef in het water, samen met een andere dode Aalscholver. De vondst was na een flinke vorstperiode. Afstand 535 km, richting zuid. In aflevering 15 (Gors 33: 57) stond een ander geval van een Noorse Aalscholver (Stavanger BA 22864 met rood C7L, geringd als nestjong op 29 mei 2004 bij Fredrikstad). Deze vogel was een regelmatige bezoeker van de Eemshaven. Hij is hier gezien in 2004 (16 september), in 2005 (18 januari, 27 mei, 12 en 28 augustus), in 2007 (26 januari) en in 2009 (26 september).

Aalscholver

[Helsinki MM 05585] Geringd op 10 juni 2004 als nestjong bij Inkoo (59°55'N, 24°01'O) in het zuiden

van Finland. De vogel had een vleugellengte van 103 mm. Op 20 februari 2012 vers dood aangespoeld langs de zeedijk bij de Emmapolder (Dick Veenendaal). Afstand 1273 km, richting WZW. De vinddatum verschilt slechts één dag met de vinddatum van de Noorse Aalscholver.

Aalscholver

[Copenhagen 2 H 4481 met rood 5UT] Geringd op 9 juni 2011 als nestjong op Mågeørne (55°35'N, 10°06'O), aan noordzijde van Fünen in Denemarken. Op 2 september 2001 kleurring afgelezen op de kwelder bij de Emmapolder (Dick Veenendaal). Afstand 320 km, richting zuidwest. Vier nieuwe voorbeelden van in het buitenland geringde Aalscholvers die in Groningen zijn gezien. In aflevering 12 (Gors 31: 52) staat nog een aflezing van een in Zweden geringde Aalscholver.

Kuifaalscholver *Phalacrocorax aristotelis*

[London 1465643 met rood SEU] Geringd op 19 juli 2013 als nestjong op Inner Farne Island (55°37'N, 01°38'W) aan de noordoostkust van Engeland. Tussen 19 oktober en 21 november 2013 bijna dagelijks in de haven van Lauwersoog (foto 1). Afstand 564 km, richting OZO. Het eerste geval voor Groningen van een terugmelding van deze soort. Een andere Kuifaalscholver uit deze kolonie (blauw ZBU, als nestjong geringd in 2009) deed recent een broedpoging op Neeltje Jans in Zeeland (Newell & Lilipaly 2013).

Foto 1. Op de Farne Islands geboren Foto: Guido Meeuwissen
Kuifaalscholver met rode kleurring
SEU in Lauwersoog, 24 oktober 2013.

Foto 2. In Oostenrijk geboren Foto: John de Grooth
Kaalkopibis Fridolin in het Pagedal
bij Stadskanaal, 19 maart 2014.

Kaalkopibis *Geronticus eremita*

[Radolfzell KT 1718 met wit / metaal // groen / oranje ('Romeo'); Radolfzell KT 1721 met wit / metaal // groen / groen ('Fridolin')] Beide als nestjong geringd in 2013 in een vrijlevende kolonie bij het Konrad Lorenz instituut (47°49'N, 13°57'O) bij Grünau in Oostenrijk. Beide zijn mannetjes. Vanaf 24 november 2013 tot half maart 2014 langs de Barkhoornweg ten zuiden van Onstwedde. Afstand ruim 750 km, richting noordwest. Beide vogels waren niet schuw. Ze verbleven hier bijna altijd en ze werden bijna altijd samen gezien. Tijdens vorstperiodes werden ze ook bijgevoerd. Romeo droeg een datalogger. Op verzoek van de Oostenrijkse onderzoekers is de datalogger verwijderd (de batterij raakte leeg) en opgestuurd naar Oostenrijk. Gegevens

over de trekroute zijn op dit moment nog niet bekend. Tussen 18 maart en 19 april zaten beide vogels in het recreatiegebied Het Pagedal bij Stadskanaal (foto 2-3). Daarna zijn hun wegen gescheiden. Fridolin is op 22 juni voor het laatst gefotografeerd bij Onstwedde. Romeo is gaan rondzwerven. Op 4 juni werd hij gefotografeerd bij Gasselternijveenschemond. Tussen 26 juni en 6 juli werd Romeo bij Dwingeloo gezien (voor het laatst gefotografeerd op 2 juli). Het eerste geval voor Groningen van een terugmelding voor deze soort. Een andere vogel uit deze kolonie verbleef eerder een tijdlang in België. Deze vogel is op eigen kracht weer naar Oostenrijk teruggevlogen.

Foto 3. In Oostenrijk geboren Kaalkopibis Romeo in het Pagedal bij Stadskanaal, 19 maart 2014.

Foto: John de Grooth

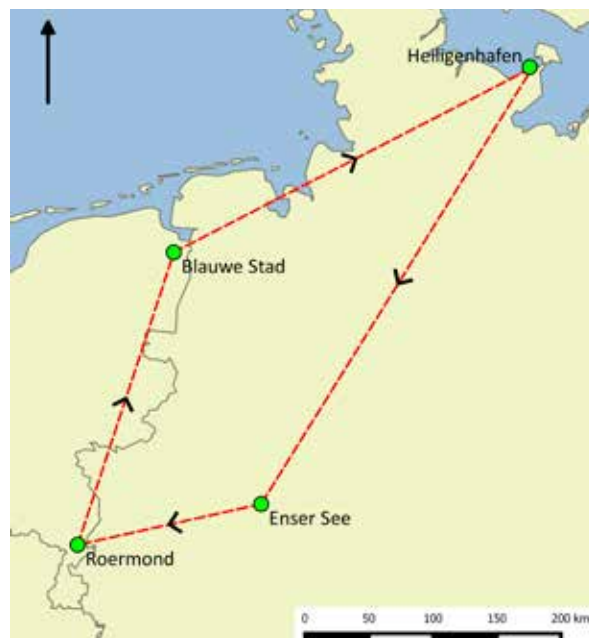
Knobbelzwaan *Cygnus olor*

[Radolfzell RV 3978] Geringd op 12 december 2007 als 1e kj. langs de Moezel in Duitsland (50°03'N, 07°08'O), 45 km zuidwest van Koblenz. André Boven en Arne Hegemann zagen de vogel op 4 januari 2012 bij het Oldambtmeer, afstand 1013 km, richting noord. De volgende dag zag André de vogel hier ook. Later in januari zag hij de vogel hier nog een aantal malen. De eerste Knobbelzwaan uit deze regio die in Groningen is gezien.

Zwarte Zwaan *Cygnus atratus*

[Arnhem 9.009.712 met blauwe halsband 01A6] Geringd op 21 januari 2012 bij Roermond in Limburg als een niet vliegvlug jong dat waarschijnlijk in november 2011 was geboren (Jeroen Nagtegaal). Tot en met 4 januari 2013 regelmatig in en rond Roermond gezien. Daarna tussen 11 januari en 19 april regelmatig langs de Maas tussen Kessel en Baarlo. Vervolgens op 1 juli op de Asseltse Plassen bij Roermond. De vogel is daarna flink gaan vliegen. Hij werd op 21 augustus ontdekt in Blauwe Stad (foto 4). Hij is hier op 7 september voor het laatst gezien. Afstand 230 km, richting NNO. Daarna is de vogel verder naar het oosten gevlogen. Op 13 september 2013 werd hij in Heiligenhafen (54°22'N, 10°59'O) aan de Oostzee in Duitsland gezien, 293 km ONO van Blauwe Stad (488 km noordoost van Roermond). In Blauwe Stad en in Heiligenhafen werd hij vergezeld door een ongeringd exemplaar. In Heiligenhafen werden de vogels veelvuldig gefotografeerd. In de regionale pers verscheen er een artikel over. Speculaties over eventueel broeden bleken voorbarig (evenals eerdere speculaties over broeden bij Blauwe Stad), want op 24 september werden ze hier voor het laatst gezien.

Daarna zat de vogel met de blauwe halsband tussen 13 oktober en 10 november bij de Enser See (51°29'N, 08°00'O) ten oosten van Dortmund, 380 km ZZW van Heiligenhafen. Vijf dagen later, op 15 november, was de vogel weer terug in Roermond, 144 km WZW van de Enser See. Daarna regelmatig weer in de omgeving van Roermond (laatste waarneming 14 juli 2014, stand begin september 2014). Dit is het eerste geval van een in Nederland geboren Zwarte Zwaan die een flinke

Figuur 1. Verblijfplaatsen en veronderstelde vliegroute van een bij Roermond geboren Zwarte Zwaan (blauw 01A6, foto 4) tijdens zijn zwerftocht door Nederland en Duitsland in de tweede helft van 2013. Zie tekst voor toelichting.

Foto 4. Bij Roermond geboren Zwarte Zwaan met blauwe halsband 01A6 in Blauwe Stad, 25 augustus 2013.

Foto: Jeroen Helmers

zwerftocht heeft gemaakt (zie verder Vergoossen *et al.* 2011). In totaal heeft de vogel een route van ruim 1000 km afgelegd. Er was al wel een in België geringde Zwarte Zwaan die in Denemarken was teruggemeld. De waarneming in Blauwe Stad is tevens het eerste geval voor Groningen van een terugmelding van deze soort.

Witbuikrotgans *Branta hrota*

[geel P // groen / rood] Geringd op 3 mei 2011 als 2e kj. (een vrouwtje) in de Limfjorden bij Boddum (56°42'N, 08°31'O) in het noorden van Denemarken. Op 12 januari 2012 bij Noordpolderzijl (aflezing Dick Veenendaal). Afstand 385 km, richting ZZW.

Casarca *Tadorna ferruginea*

[Arnhem 6.172.708 met gele halsband L4] Geringd op 22 juni 2013 als nestjong bij Siebengewald in het noorden van Limburg (Frank Majoor). De familie telde twaalf jongen. Alle jongen zijn uitgevlogen. Tien ervan zijn voorzien van een halsband. Geel L4 is hier op 3 augustus voor het laatst gezien. Hij zat vervolgens op 6 en 15 augustus bij Bunschoten. Daarna tussen 23 augustus en 25 september in en rond de Lauwersmeer. Ontdekt bij Achter de Zwartten tijdens een slaapplaatstelling. Daarna regelmatig in het Jaap Deensgat (op 19 september bij Zuurdijk). Vervolgens op 30 september bij Kampen, op 13 oktober bij Bremen en tot slot op 10 en 13 november 2013 in Zeeuws-Vlaanderen. Vervolgwaarnemingen ontbreken (stand 31 augustus 2014).

Casarca

[Arnhem 6.172.706 met gele halsband L2] Een tweede jong uit Siebengewald (zie hierboven), hier voor het laatst op 3 augustus. Tussen 18 en 31 augustus bij Bunschoten. Daarna tussen 25 september en 17 maart 2014 op diverse locaties in de kreis Wesel in Duitsland (oost van de geboortelocatie). Op 17 mei bij Nijmegen. Op 21 juni in de Lauwersmeer (Jaap Deensgat, foto 5). Vijf dagen later langs de Elbe bij Hamburg. Op 10 augustus weer terug in het Jaap Deensgat. Om meer inzicht te krijgen in de herkomst van in Nederland voorkomende Casarca's zijn in de zomer van 2013 de Limburgse familie en 48 ruiers op het Eemmeer van een halsband voorzien. In de zomer van 2014 hebben nog eens 64 ruiers op het Eemmeer een halsband gekregen. Tot nu toe zijn L2 en L4 de enige vogels uit dit project die in Groningen zijn gezien (stand 31 augustus 2014). De aflezingen laten zien dat beide vogels flink aan het rondzwerven zijn. Wellicht geldt dit ook voor de andere Casarca's die regelmatig in flinke groepen in de Lauwersmeer zitten. Aflezingen zijn welkom en kunnen worden ingevoerd in www.geese.org.

Foto 5. In Limburg geboren Casarca met gele halsband L2 bij het Jaap Deensgat, Lauwersmeer, 21 juni 2014.

Foto: Willem Wind

Slechtvalk *Falco peregrinus*

[Arnhem 6.125.937 met oranje X5] Geringd op 28 april 2008 als nestjong op een industrieterrein bij Velsen in Noord-Holland (Peter van Geneijgen). Het nest telde vier jongen. Oranje X5 was een vrouwtje. Op 30 mei 2011 op Rottumeroog (foto 6). Afstand 176 km, richting noordoost.

Foto 6. Bij Velsen geboren Slechtvalk met oranje X5 op Rottumeroog, 30 mei 2011.

Foto: Jan van Dijk

Slechtvalk *Falco peregrinus*

[Helgoland 3137922 met wit FA] Geringd op 19 mei 2012 als nestjong op Trischen (54°03'N, 08°41'O) in het Duitse deel van de Waddenzee. Het nest telde vier jongen. Wit FA was een vrouwtje. Op 20 juli 2013 vers dood op Rottumeroog (Tim van Nus). Afstand 150 km, richting WZW.

Slechtvalk

[Arnhem 5.423.910 met oranje SM] Geringd op 22 mei 2009 als nestjong in Deventer (Jan van Dijk). Gevonden op 24 oktober 2011 op de Grote Markt in de stad Groningen (melding via André Boven). De vogel was dood, oorzaak onbekend. Afstand 111 km, richting NNO.

Slechtvalk

[Arnhem 5.474.402 met oranje 8Z] Geringd op 31 mei 2013 als nestjong op de watertoren bij Eibergen (Peter van Geneijgen). Het nest telde twee jongen, beide mannetjes. Oranje 8Z was toen 24 dagen oud. Het vrouwtje van dit broedpaar is blind aan haar linkeroog. Op 23 oktober 2013 op een hoge flat naast de Euroborg (aflezing Johan Bos). De metalen ring zat aan de linkerpoot en de kleurring zat aan de rechterpoot. Alleen op deze datum met zekerheid gezien. Er werden in de winter van 2013/14 hier regelmatig één of twee Slechtvalken gezien. Voor zover bekend waren dat

Foto 7. Gekleurringde 1e kj. Slechtvalk bij de Oostersluis in de stad Groningen, 10 september 2013. Metalen ring aan de linkerpoot. Foto: Paul Berghuis

steeds adulten. Afstand 121 km, richting noord. De eerste aflezing van deze soort voor de stad (zie hierboven voor de eerste vondst). Een dikke maand eerder, op 10 september 2013, werd een 1e kj. met links een metalen ring en rechts een oranje kleurring bij de Tasmantoren in de stad gezien (foto 7). Van deze vogel kon de code helaas niet worden afgelezen. De kleur van de kleurring geeft aan dat de vogel in Nederland was geboren. Een kleine maand daarvoor, op 13 augustus 2013, werd bij de Tasmantoren een 1e kj. met een metalen ring aan de rechterpoot gezien (foto 8).

Foto 8. Geringde 1e kj. Slechtvalk bij de Oostersluis in de stad Groningen met pas geslagen Stadsduif, 13 augustus 2013. Metalen ring aan de rechterpoot. Foto: Paul Berghuis

Griel *Burhinus oedicnemus*

[London EX 54926 met kleurringen] Geringd op 11 juli 2011 als nestjong in de Brecklands (East Anglia, Engeland). Op 11 mei 2012 dood op Rottumerplaat, afstand 400 km. De vogel was al een tijdje dood (Nelly van Brederode en Hans Roersma). Pas het tweede geval voor Groningen van deze soort. Pas de vierde melding in Nederland van een in Engeland geringde Griel (Dadam *et al.* 2013). In dit ringverslag staat een onjuiste vindplaats ('Pieterburen') en een onjuist vindcoördinaat (53°25'N, 06°27'O). Deze coördinaat ligt in de Linthorst Homanpolder bij Pieterburen, 14 km ten zuiden van Rottumerplaat.

Strandplevier *Charadrius alexandrinus*

[Helgoland 81205510 met oranje / metaal // lichtblauw / zwart / oranje] Geringd op 18 juni 2010 als broedvogel, een vrouwtje, in de Beltringharder Koog (54°32'N, 08°54'O). Dit gebied ligt ten noorden van Husum in het Noordduitse deel van de Waddenzee. Hier ook broedvogel in 2011 (met drie jongen op 27 mei) en in 2012. Op 13 april 2013 op Rottumeroog (foto 9). Twee dagen later, op 15 april, weer terug in de Beltringharder Koog. De vogel heeft er ook in 2014 gebroed en bracht toen drie kuikens groot. Afstand 188 km, richting zuidwest. Twee andere gekleurringde Strandplevieren uit de Beltringharder Koog zijn recent op Schiermonnikoog gezien. De eerste werd op 10 augustus 2013 gezien (Holmer Vonk). De vogel werd ontdekt tijdens een wadvogeltelling en zat in een groepje van zeven Strandplevieren. Hij was op 10 juni 2013 als klein kuiken geringd (gewicht 7,3 gram). De tweede vogel werd op 27 september 2014 gefotografeerd door Kasper Hendriks. Hij was op 2 juni 2014 als nestjong geringd en was voor het laatst op 10 juli op de geboortelocatie gezien.

Foto 9. In het Noordduitse Waddengebied
broedende Strandplevier op Rottumeroog,
13 april 2013. Foto: Tim van Nus

Goudplevier *Pluvialis apricaria*

[Arnhem 1507525] Geringd op 12 oktober 2007 als na 1e kj. bij Ten Boer (Jurrie Ottens). Op 31 januari 2014 gevonden als plukrest van een Slechtvalk onder de toren van de Walfriduskerk in Bedum (Richard Ubels). Op deze toren overwintert alleen aantal jaren een adulte Slechtvalk. De vondst past bij de reeks terugmeldingen van Goudplevieren die in de vorige aflevering van deze rubriek stonden.

Bonte Strandloper *Calidris alpina alpina*

[Stockholm 3538759 met gele vlag AAR // blauw / metaal] Geringd op 26 juni 2010 als broedvogel (vrouwtje) op het nest in Björkfjället (66°02'N, 16°33'O) bij Amarnäs in het noorden van Zweden. In 2011 hier opnieuw broedvogel. In beide jaren kwam het nest uit. Daarna hier niet meer gezien. Op 10 augustus 2013 tijdens een wadvogeltelling op Simonszand (foto 10). Afstand 1500 km, richting ZZW.

Foto 10. In Zweden broedende
Bonte Strandloper met geel AAR
op Simonszand, 10 augustus 2013. Foto: Caroline Walta

Bonte Strandloper *Calidris alpina schinzii*

[donkergroene vlag / blauw / blauw // metaal / wit / wit] Geringd op 6 mei 2011 als broedvogel (mannetje) bij Kavaru in de omgeving van Pärnu in Estland. Op 14 april 2012 in Polder Breebaart (Arne Hegemann). De eerste melding buiten het broedgebied van een vogel van deze studiepopulatie. Afstand 1220 km, richting WZW. Twee voorbeelden van vogels die op het nest waren geringd en die duidelijk maken dat in de provincie Bonte Strandlopers van beide ondersoorten zitten.

Tureluur *Tringa totanus*

[Paris GE 53692 met blauw / oranje vlag / metaal // wit / zwart] Geringd op 5 mei 2011 als adult in het Réserve naturelle de Moëze-Oléron (45°54'N, 01°02'W) in het zuidwesten van Frankrijk. Acht dagen later, op 8 mei 2011, in een groep van 33 Tureluurs op een hoogwatervluchtplaats in de Dollard (Arne Hegemann). Afstand 1010 km, richting NNO. Zeker de vierde gekleurringde Tureluur uit het zuidwesten van Frankrijk die in Groningen is gezien. Een andere vogel zat op 15 mei 2012 in Polder Breebaart (Jeroen

Breidenbach). Daarnaast staat in aflevering 22 (Gors 39: 42) een geval uit 2010 van een broedvogel bij Ellerhuizen. De vogel is hier ook in 2011 gezien. Een vierde vogel zat in drie verschillende jaren in het Jaap Deensgat. De vogel is er in ieder geval gezien op 9 mei 2009, op 13 mei 2010 en op 25 maart en 11 en 23 april 2011 (op meerdere data gefotografeerd). Vermoedelijk eveneens een lokale broedvogel.

Zwartkopmeeuw *Larus melanocephalus*

[Arnhem 3.559.458 met wit 6FT] Geringd op 17 juli 1999 als nestjong bij Stellendam op Goeree. Daarna op 13 december 1999 in Portugal en op 18 juni 2000 in Zuid-Engeland. In 2003 tussen 30 april en 6 juli met een ongeringde 2e kj. partner in Polder Breebaart. Vermoedelijk een vrouwtje, gezien de leeftijd van de partner hier vermoedelijk niet gebroed. Wel zien baltsen en bezig gezien met het draaien van een nestkuil (aflevering 12, Gors 31: 54-55). Op 3 en 4 april 2004 weer terug in Breebaart. Op 13 april bij Wildervank, op 17 april opnieuw in Breebaart. Op 9 april 2005 weer bij Wildervank. Daarna ontbreken waarnemingen uit Groningen. Elders in Nederland alleen op 21 juni 2008 in een flinke broedkolonie van Zwartkopmeeuwen op de Kinseldam bij Amsterdam. Ook in drie andere winters in Portugal, op 17 januari 2008 en op 7 en 8 januari 2009 bij Vila Nova de Milfontes (37°44'N, 08°47'W) en op 6 januari 2011 bij Oeiras (38°42'N, 09°14'W). Afstand 2117 km (richting ZZW) tussen Breebaart en Vila Nova de Milfontes in het zuiden van Portugal.

Zwartkopmeeuw

[Bruxelles E 907888 met wit 3K59] Geringd op 29 april 2006 als 3e kj. in Berendrecht bij Antwerpen (België). Op 6 mei 2012 in een grote kokmeeuwenkolonie in de Eemshaven (Derick Hiemstra & Henk van Huffelen). De vogel was aan het baltsen met een ongeringde partner. Op grond van gedrag een mannetje. Ondanks diverse vervolgbezoeken hier niet meer gezien. Zwartkopmeeuwen worden in andere jaren ook wel in de kolonie in de Eemshaven gezien. Tot nu toe zijn deze vogels weer snel verdwenen. Deze Zwartkopmeeuw heeft al een lange lijst met waarnemingen. Alleen op 8 april 2008 weer in de omgeving van de ringplek. In acht achtereenvolgende winterseizoenen een of meerdere keren bij Piriac-sur-Mer (47°23'N, 02°33'W), Loire-Atlantique, in Frankrijk. Ook in twee broedseizoenen regelmatig op een vuilstort bij Delitzsch (51°31'N, 12°19'O) in het oosten van Duitsland. In 2009 op negen dagen (uiterste data 13 mei en 17 juni), in 2010 op 14 dagen (uiterste data 28 maart en 23 juni, vier dagen in mei en twee dagen in juni). De meest recente

waarneming is een aflezing op 11 januari 2014 op Ile d'Oléron in het zuidwesten van Frankrijk (1014 km ZZW van Eemshaven en 170 km ZO van Piriac-sur-Mer).

Zwartkopmeeuw

[Helgoland 5350455 met groen AHRH] Geringd op 14 juni 2008 als nestjong op het eilandje Lühe (53°35'N, 09°36'O) in de Elbe bij Hamburg (Duitsland). Hier ook op 23 mei 2009. Op 6 en 11 juli 2010 bij de kokmeeuwenkolonie op een eilandje in het Oldambtmeer (André Boven). Daarna alleen nog waarnemingen uit het noorden van Frankrijk bij Le Portel en bij Boulogne-sur-Mer. Hier voor het eerst op 12 februari 2011, daarna op 1 en 2 augustus 2011 en op 1 januari 2012. Vervolgens hier in 2014 op 28 februari, op 20 juli en op 15 augustus (foto 11).

Foto 11. In Duitsland geboren Zwartkopmeeuw met groen AHRH bij Boulogne-sur-Mer, Frankrijk, 15 augustus 2014. Begin juli 2010 zat deze vogel bij het Oldambtmeer.

Foto: Eric Petit-Berghem

Zwartkopmeeuw

[Paris FS 70693 met groen 542] Geringd op 17 juni 2008 als nestjong bij Oye Plage (50°59'N, 02°03'O) in het noorden van Frankrijk. Op 15 oktober van dat jaar in Troon (55°33'N, 04°40'W) aan de westkust van Schotland. Daarna op 12 juni 2010 langs de Schelde

bij Doel in België. In 2011 een zekere broedvogel in de kokmeeuwenkolonie in het Oldambtmeer (André Boven). De vogel had een nest op het hoge deel in het midden van het eiland. De partner had een metalen ring aan de tibia (niet kunnen identificeren). Daarna is groen 542 nog in Ierland en in het zuiden van Engeland gezien. Op 3 augustus 2012 bij Gormanston (53°38'N, 06°13'W, ten noorden van Dublin) en tussen 26 november 2013 en 26 februari 2014 meerdere malen bij Weymouth (50°37'N, 02°28'W) in Dorset. Alleen van deze geringde vogel is zeker dat hij daadwerkelijk in Groningen heeft gebroed. De andere drie gevallen illustreren dat de soort regelmatig (kort) in kokmeeuwenkolonies kan opduiken zonder er vervolgens tot broeden te komen. Wel hebben in het Oldambtmeer in ieder geval in 2011, in 2012 en in 2013 een of meerdere paartjes Zwartkopmeeuwen succesvol gebroed, want in al die jaren zijn er kuikens geringd.

Kokmeeuw *Larus ridibundus*

[Arnhem 3.357.298] Geringd op 12 juni 1982 als nestjong op de kwelders bij Holwerd (Tseard Hiemstra) en hier op 19 april 1996 gevangen door ringer Klaas Koopman. Op 2 mei 2014 de metalen ring met de telescoop afgelezen in een broedkolonie in de Eemshaven (Derick Hiemstra en Klaas van Dijk). De vogel was volledig in zomerkleed. Qua gedrag een mannetje. Het gedrag wees erop dat de vogel op dat moment geen nest had. De metalen ring zat aan de tibia. Een van de cijfers was nauwelijks nog te lezen. De Kokmeeuw was bijna 32 jaar oud toen hij werd gezien. De oudste Kokmeeuw die tot nu toe in Groningen is gezien (Van Dijk *et al.* 2012, 2014). Afstand 61 km, richting oost. In aflevering 20 (Gors 38: 46) stond het vorige record van een vogel van net 30 jaar. Een derde geval van een Kokmeeuw van ruim 30 jaar is Arnhem 3.398.919, geringd op 9 februari 1985 als na 2e kj. bij Hilversum (Klaas Visser), voor het laatst gezien in de stad op 15 maart 2014 (Klaas van Dijk).

Kokmeeuw

[Budapest HA 06760 met rood H96W] Geringd op 31 maart 2012 als na 2e kj. op de vuilstort van Szeged in het zuiden van Hongarije (46°18'N, 20°08'O). Op 29 juli 2012 door Jeroen Nagtegaal en Rob Voesten afgelezen in Delfzijl. Er zijn geen vervolgwarnemingen. Afstand 1228 km, richting noordwest. Het eerste geval in Groningen van een in Hongarije geringde Kokmeeuw. Het tweede geval was een aflezing op 17 juli 2014 van Henk van Huffelen van een adult met rood H17V in de Eemshaven (Budapest HA 14605, geringd op 16 maart 2013 als na 1e kj. op de vuilstort van Gyál bij Boedapest, 47°22'N, 19°14'O, afstand 1107 km, richting WNW).

Kokmeeuw

[Budapest SH-02.738] Geringd op 14 juni 2014 als nestjong bij de visvijvers in de buurt van Sárbogárd (46°51'N, 18°34'O) in Hongarije. Op 3 en 4 oktober 2014 op de Vismarkt in de stad Groningen (Klaas van Dijk). Afstand 1107 km, richting NW. Het eerste geval in Groningen van een Kokmeeuw die in Hongarije als nestjong was geringd.

Kokmeeuw

[Zagreb LA 8096 met wit SK96] Geringd op 19 december 2010 als 1e kj. op de Jakusvec vuilstort van Zagreb in Kroatië (45°45'N, 16°01'O). Op 29 juli 2012 door Jeroen Nagtegaal en Rob Voesten afgelezen in Delfzijl. Afstand 1066 km, richting noordwest. Op 30 augustus 2014 zat bij Termunten een tweede vogel uit Kroatië (wit SK16, aflezing André Boven, ringgegevens nog niet bekend).

Kokmeeuw

[Zagreb LA 19792 met wit S070] Geringd op 20 december 2009 als 1e kj. op de vuilstort van Zagreb. Vervolgens op 23 februari 2011 gezien langs de Donau bij Wenen (Oostenrijk, 48°10'N, 16°27'O). Op 17 augustus 2011 en op 27 augustus 2012 zag ik deze vogel op het Sontplein in de stad. De vogel was in beide jaren flink in de slagpenruïen. Verschillende gevallen van Kokmeeuwen die in de wintermaanden in Zuidoost-Europa (Hongarije / Kroatië) zijn geringd en die -vermoedelijk- hun slagpennen ruïen in de provincie Groningen. Een andere Kokmeeuw van de vuilstort van Zagreb (Zagreb LA 19947 met wit S297, geringd als 2e kj. op 31 januari 2010, Gors 39: 42) is een vaste wintergast in de stad. Voor het eerst gezien op 12 december 2010, ook present in de vier daarop volgende winterseizoenen.

Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus*

[Bruxelles L 907154 met blauw H.TAP] Geringd op 18 juli 2008 als nestjong in Zeebrugge (51°21'N, 03°11'O) in België. Hier ook op 1 juli 2011. Op 29 april 2013 zag Tim van Nus de vogel in de broedkolonie op Rottumeroog. Hier ook op 30 april en op 1, 8, 14 en 17 mei. De vogel was gepaard en vertoonde territoriaal gedrag. Op grond van gedrag (paring) een mannetje. Hoger wordende vegetatie verhinderde vervolgwarnemingen. Afstand 335 km, richting noordoost.

Kleine Mantelmeeuw

[Copenhagen 4L 0736 met blauwe kleurring V.CoK] Geringd op 11 juli 2009 als nestjong op het eiland Langli (55°30'N, 08°19'O) bij Esbjerg in Denemarken. Op 12 juni 2014 op Rottumerplaat (Tim van Nus). De waarneming was tijdens hoog water. De vogel stond

aan de rand van een broedkolonie, op een paar meter van een nest. Gezien tijd van het jaar, locatie en leeftijd vermoedelijk een lokale broedvogel. Waarschijnlijk tijdens het broedseizoen vaker in deze omgeving gezien, maar toen kon de kleurring niet worden afgelezen. Afstand 249 km, richting ZZW. Twee voorbeelden die laten zien dat op Rottum Kleine Mantelmeeuwen (kunnen) broeden die zowel in België (zuidwest van Rottum) als in Denemarken (noordoost van Rottum) zijn geboren.

Kleine Mantelmeeuw

[London FA 39564 met oranje VB6.T] Geringd op 11 februari 2012 als na 4e kj. (adult) op Rainham Tip (een vuilstort bij Londen). Op 10 en 11 maart 2012 op Rottumeroog (Erwin Goudbeek en Jan Hullen). Vervolgens op 10 februari 2013 bij Cariño (43°44'N, 07°52'W) in Noordwest-Spanje, 1519 km zuidwest van Rottumeroog. In 2013 opnieuw op Rottumeroog met aflezingen op 25 april, op 9 en 11 mei en op 17 juni (Tim van Nus en Henk Mellema). Gezien tijd van het jaar en omstandigheden naar alle waarschijnlijkheid een lokale broedvogel op Rottumeroog.

Kleine Mantelmeeuw

[Icona 6139930 met wit N538] Geringd op 14 december 2003 als 4e kj. op de vuilstort van Villanueva de la Serena (39°00'N, 05°45'W) in het zuidwesten van Spanje. Vervolgens op 5 februari 2005 en op 2 januari 2006 op de vuilstort bij Mérida (38°50'N, 06°22'W). Op 5 november 2006 op het strand bij Mira (40°27'N, 08°48'W) in Portugal, op 22 december 2006 terug op de ringlocatie. Op 26 juli 2008 op de Vismarkt in de stad (foto 12). Meer dan vier jaar later, op 17 september

Foto 12. In het zuiden van Spanje geringde Kleine Mantelmeeuw met wit N538 op de Vismarkt in Groningen, 26 juli 2008.

Foto: Ana Buren

2012, nogmaals in de stad (Martijn Bot). Op 7 december 2012 bij La Séguinière, Maine-et-Loire, in Frankrijk. Op 25 februari 2013 weer in Portugal, op het strand bij Matosinhos (41°11'N, 08°42'W). Tot slot zag bewaker Henk Mellema de vogel op 25 juli 2013 op Rottumeroog. Afstand 1869 km, richting NNO, tussen ringplaats en Rottumeroog. Een vogel met waarnemingen langs de kust en in het binnenland in zowel Nederland als op het Iberisch Schiereiland en een van de weinige geringde Kleine Mantelmeeuwen die zowel in de stad als op Rottum is gezien.

Kleine Mantelmeeuw

[Arnhem 5.463.665] Geringd op 22 juli 2012 als na 4e kj. bij Surhuisterveen (Derick Hiemstra). Op 20 juli 2013 vers dood aangespoeld op het Noordzeestrand van Rottumeroog (Jan van Dijk en Tim van Nus). Bij Surhuisterveen ringen Derick en Tseard Hiemstra 's zomers al jaren Kleine Mantelmeeuwen door ze te lokken met voer. Bijna altijd worden adulten gevangen. Vermoedelijk deels ook broedvogels van de Waddeneilanden, maar er zijn nauwelijks waarnemingen die dit vermoeden kunnen bevestigen. Gezien de tijd van het jaar kan dit een lokale broedvogel van Rottum zijn, maar evengoed een vogel die elders heeft gebroed. Recente vondsten van bij Surhuisterveen geringde Kleine Mantelmeeuwen zijn er ook van Ameland (8 augustus 2014 bij Nes, levend met gebroken vleugel, geringd als adult op 23 juli 2011) en van Schiermonnikoog (7 augustus 2014 op de Oosterkwelder, al enige tijd dood, geringd als adult op 18 juli 2010).

Visdief *Sterna hirundo*

[Bruxelles 99Z 8537] Geringd op 22 januari 2002 als 2e kj. in de delta van de Siné-Saloum (13°41'N, 16°41'W) in Senegal. Op 8 juni 2011 de metalen ring met de telescoop afgelezen in de Eemshaven (Derick Hiemstra). Een lokale broedvogel met op dat moment drie jongen. In 2012 weer terug in de Eemshaven. In de loop der jaren zijn in de broedkolonies in het Eemsmondgebied meer broedvogels gezien die in dit gebied in Senegal waren geringd. Afstand 4872 km, richting NNO.

Visdief

[Arnhem Z 053546 met wit ECE] Geringd op 4 juni 2011 als broedvogel op het nest in de Eemshaven (Derick Hiemstra). Hier ook op 27 juni en op 8 juli (Henk van Huffelen). Op 13 november 2011 afgelezen door Harry Horn op een hoogwatervluchtplaats bij Iwik (Banc d'Arguin in Mauretanië, 19°54'N, 16°19'W). Afstand 4217 km, richting ZW. Op 9 mei 2012 weer

terug in de Eemshaven. In 2013 opnieuw broedvogel in de Eemshaven. Hier ook in 2014 gezien. De eerste terugmelding uit Afrika van de in het Eemsmondgebied gekleurde Visdieven. Eerder waren er al wel meldingen uit het zuiden van Spanje. Een op 4 juli 2008 bij Delfzijl geringd jong werd op 29 augustus van dat jaar door een ringer bij Huelva gevangen, een jong van Delfzijl uit 2011 werd na zeven weken bij Cadiz gefotografeerd. In aflevering 22 (Gors 39: 44) stond al een aflezing in oktober 2010 in het zuidwesten van Frankrijk van een broedvogel uit de Eemshaven.

Visdief

[Arnhem Z 051096 met wit CEP] Geringd op 11 juni 2010 als broedvogel op het nest in de Eemshaven (Derick Hiemstra). De vogel woog 159 gram. Hier ook in 2011 broedvogel. Op 15 mei op een nest met drie eieren (Ko Veldkamp). Geen waarnemingen in 2012. Op 23 juni 2013 op het broedponton in het Zeehavenkanaal (aflezing Peter Volten), vervolgens op 6 december 2013 bij de Miles 4 Saltworks (22°36'Z, 14°31'O) ten noorden van Swakopmund in Namibië (Mark Boorman). Op 22 april 2014 weer bij Delfzijl (Peter de Boer). Afstand 8457 km, richting zuid, vanaf de Eemshaven. De verste terugmelding van de in Groningen gekleurde Visdiefjes. Zie verder hieronder.

Visdief

[Capetown 4H 47112] Geringd op 7 december 2007 als na 1e kj. bij de Miles 4 Saltworks in Namibië (Mark Boorman). De vogel woog 119 gram en was in de slagpenrui. Op 1 juli 2013 zat de vogel op een lantaarnpaal in Foxhol. Derick Hiemstra kon hierdoor met de telescoop de metalen ring aflezen. Gezien omstandigheden, plaats en tijd van het jaar naar alle waarschijnlijkheid een lokale broedvogel. Afstand 8427 km, richting noord. De tweede aanwijzing dat in Groningen broedende Visdiefjes 's winters in Namibië kunnen zitten. In aflevering 19 (Gors 37: 43-45) stonden vijf gevallen in Lauwersoog van in Namibië geringde Visdiefjes. Deze vogels werden tussen 31 juli en 12 september gezien. Andere aflezingen laten zien dat er dan in Lauwersoog zowel lokale broedvogels uit de stad kunnen zitten, als broedvogels van elders (bijvoorbeeld uit het Oostzeegebied).

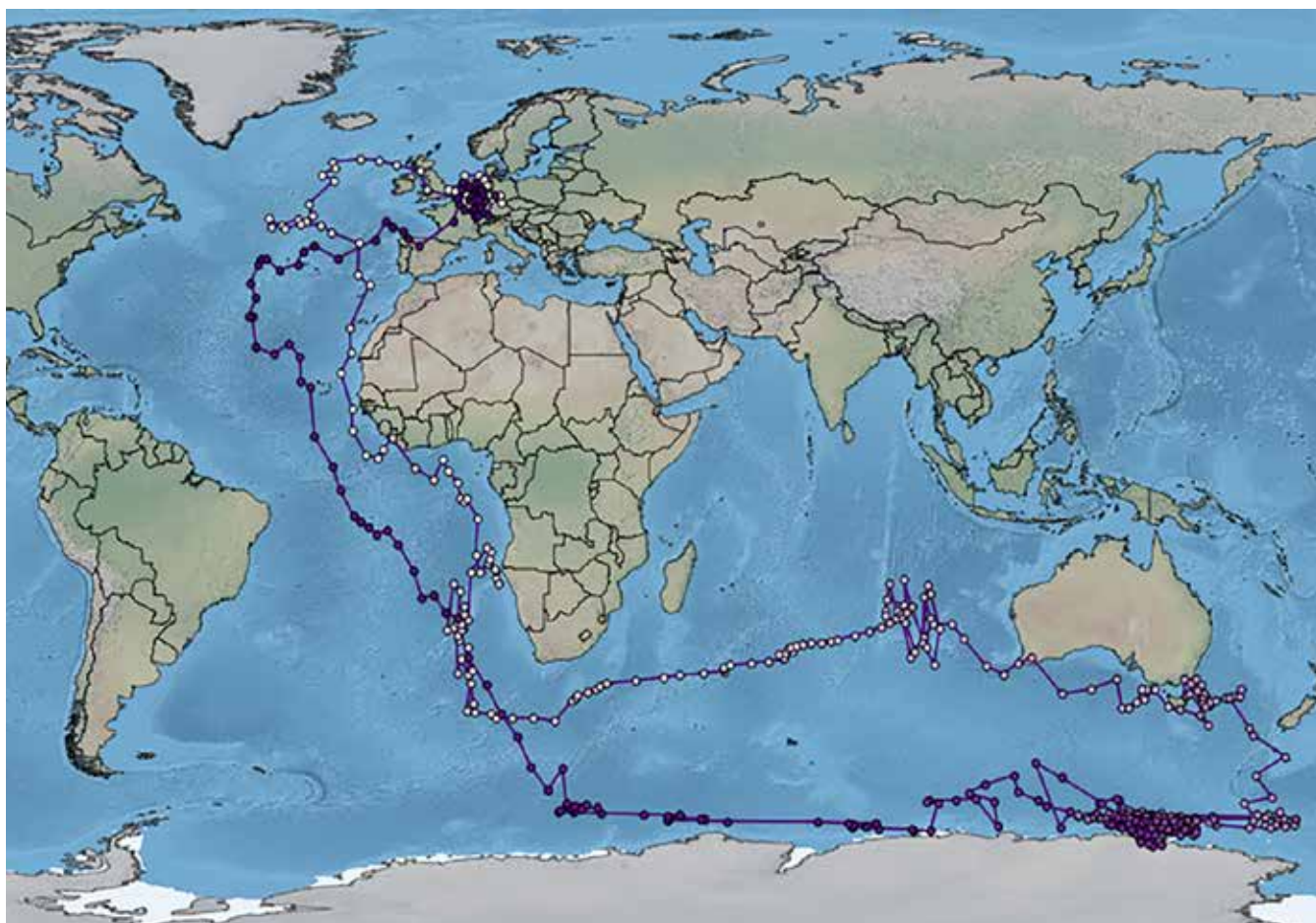
Noordse Stern *Sterna paradisaea*

[Arnhem Z 069001 met wit 31] Geringd op 3 juni 2011 als broedvogel op het nest in de Eemshaven (Derick Hiemstra). De vogel woog 115 gram en werd voorzien van een geolocator. Op 6 mei 2012 weer terug in de Eemshaven. Op 9 mei hier ook gezien. Op 9 juni 2012 (foto 13) teruggevangen op het nest. De

vogel woog 111 gram. In het nest lagen twee eieren. De geolocator werd vervangen door een kleurring (wit 31). Wit 31 werd ook weer in 2013 (5 en 7 mei, 11 juli) en in 2014 (17 juni) in de Eemshaven gezien. De informatie van de geolocator (figuur 2, Fijn *et al.* 2013, Hiemstra 2013) wees uit dat deze Noordse Stern op 12 oktober 2012 bij het zuidwesten van Australië zat, tussen 22 oktober en 3 november aan de oostzijde van Tasmanië, op 6 november ten zuiden van Nieuw-Zeeland en op 7 november bij de Auckland Islands. Op 10 november werd het Zuidpoolgebied bereikt. De vogel heeft hier overwinterd en verbleef de meeste tijd in de Antarctische kustwateren in de omgeving van Dumont d'Urville (ca. 140°O, ca. 17.000 km ten zuidoosten van de Eemshaven). Alle vier andere Noordse Sterns met een geolocator die Derick in 2011 als adult op het nest had gevangen en die hij in 2012 weer had teruggevangen, hadden ongeveer dezelfde heen- en terugreis gevlogen (zie hieronder). Alle vijf vogels overwinterden in ongeveer hetzelfde deel van Antarctica. Een vogel zat het merendeel van de tijd bij de Shackleton Ijsplaat (ca. 95°O). De drie andere vogels zaten het merendeel van de tijd aan de oostzijde van de Prydz Bay (ca. 78°O). Gemiddeld hadden de vogels tussen beide broedseizoenen ongeveer 90.000 km gevlogen. Wit 31 was de enige die een uitstapje naar het zeegebied ten westen van Nieuw-Zeeland had gemaakt. Dit is ca 18.000 km van de Eemshaven. Dit zijn de verste trekafstanden die tot nu toe zijn gedocumenteerd. Zie Fijn *et al.* (2013) voor alle details.

Foto 13. Landing op het nest in de Eemshaven Foto: Ana Buren van een Noordse Stern (wit 31) met een geolocator, een half uur voor de terugvangst op 9 juni 2012. Zie figuur 2 voor de trekroute en de overwinteringslocatie van deze vogel.

Figuur 2. Trekroute van een in de Eemshaven broedende Noordse Stern met een geolocator (wit 31, foto 13) tussen juni 2011 en juni 2012. De kleur van de gebruikte symbolen wordt donkerder naarmate het jaar verstrijkt. Het overwinteringsgebied is de cluster van symbolen bij Antarctica. Met toestemming overgenomen uit Hiemstra (2013), zie Fijn et al. (2013) voor details over nauwkeurigheid van de route en van de posities.

Noordse Stern

[London SV 68159 met wit 59] Geringd op 26 juli 2003 als na 2e kj. bij Stockton-on-Tees ($54^{\circ}37'N$, $01^{\circ}11'W$), aan de oostkust van Engeland. In mei 2011 voor het eerst in Groningen (Eemshaven) gezien. Op 3 juni 2011 in de Eemshaven op het nest gevangen en uitgerust met een geolocator (Derick Hiemstra). Op grond van gedrag, onder andere copulatie, een vrouwtje. Gepaard met wit 34 (zie hieronder). In 2011 voor het laatst gezien op 27 juni. Op 6 mei 2012 samen met wit 34 weer terug in de Eemshaven. Bij de eerste broedpoging werd alleen de partner gevangen. Pas op 30 juni, tijdens een tweede broedpoging, opnieuw op het nest gevangen. De geolocator wees uit dat de vogel globaal dezelfde route als wit 31 had gevolgd (figuur 2), maar zonder uitstapje naar Tasmanië en Nieuw-Zeeland. Het overwinteringsgebied bevond zich in de Antarctische kustwateren rond de Prydz Bay (zie hierboven). In 2013 weer terug in de Eemshaven (foto 14). Hier op 11 juli voor het laatst gezien (Henk van Huffelen). Niet gezien in 2014.

Foto 14. Noordse Stern met wit 59 in de Eemshaven, 5 mei 2013. De vogel droeg tussen 3 juni 2011 en 30 juni 2012 een geolocator. Deze vogel heeft bij Antarctica overwinterd.

Foto: Ana Buren

Noordse Stern

[Arnhem L 234685 met wit 34] Geringd op 22 juni 2005 als nestjong op het Wagenborgterrein bij Delfzijl (Tseard Hiemstra). Op 11 juli 2009 weer terug in Delfzijl (Derick Hiemstra). In 2010 aflezingen in de Eemshaven op 19 en 30 juli. Op 10 mei 2011 weer terug in de Eemshaven. Op grond van gedrag een mannetje. Gepaard met wit 59 (zie hierboven). Op 26 mei 2012 gevangen op het nest en voorzien van kleurring wit 34. Ook in 2013 met dezelfde partner in de Eemshaven, voor het laatst gezien op 11 juli. Niet gezien in 2014. In 2005 zaten er op het Wagenborgterrein bij Delfzijl erg veel Noordse Sterns te broeden. Deze vogels hebben toen flink wat jongen grootgebracht. Wit 34 is een voorbeeld van een Noordse Stern uit dat jaar met geboorteplaatstrouw aan het Eemsmondgebied.

Noordse Stern

[Arnhem K 897055 met wit 6F] Geringd op 2 juli 1992 als nestjong op de kwelder bij Peasens (Tseard Hiemstra). Op 10 juni 2011 op het nest gevangen in de Eemshaven en gekleurringd (Derick Hiemstra). De vogel woog 111 gram en er waren twee pas geboren kuikens. Opnieuw in de Eemshaven op 5 mei 2013 (Derick Hiemstra) en op 30 mei 2014 (Henk van Huffelen). Afstand 47 km, richting oost. In aflevering 15 (Gors 33: 59-60) stonden drie gevallen van Noordse Sterns die in 1999 als nestjong op de kwelders bij Hornhuizen waren geringd en die in 2005 in de broedkolonie in Delfzijl werden gezien.

Noordse Stern

[Arnhem L 181116 met blauw HT] Geringd op 27 juni 2009 als nestjong in Noard-Fryslân Bûtendyks bij Ferwert (Jan Hendriksma). Op 9 mei 2012 afgelezen in de Eemshaven. Op 31 mei 2014 hier op het nest gevangen (Derick Hiemstra). De vogel draagt nu een kleurring en een geolocator. Op 12 juni waren er twee kleine jongen. Beide waren op 30 juni groot genoeg voor een kleurring (blauw 26 en blauw 29). Afstand 67 km, richting oost. Tot nu toe het enige geval van een nestjong uit het westelijk deel van de Waddenzee dat in het Eemsmondgebied tot broeden is gekomen.

Waterspreeuw *Cinclus cinclus*

[Helgoland 7816612 met rood / geel // metaal / roodgeel] Geringd op 5 februari 2012 als 2e kj. vrouwtje bij Aumühle, ten oosten van Hamburg in Duitsland. Daar ook op 26 februari 2012. Tussen 31 oktober en 2 november 2012 langs het Eemskanaal bij Overschild. Door veel vogelaars gefotografeerd (foto in Gors 41: 56). Afstand 238 km, richting west. Het eerste geval voor Groningen van een terugmelding van deze soort. Uit Nederland zijn slechts enkele buitenlandse ringmeldingen van Waterspreeuw.

Winterkoning *Troglodytes troglodytes*

[Arnhem ABD 533] Geringd op 10 januari 2012 als na 1e kj. in Alphen aan de Rijn (Koos van Ee). Op 18 december 2012 door hem hier opnieuw gevangen. Op 21 juli 2013 gevangen in een tuin in Stedum (Date Lutterop). De vogel woog 8,3 gram (vleugellengte 47 mm). De vogel was sterk aan het alarmeren. Op die dag werden in dezelfde tuin vijf vliegvlugge jongen en een adult geringd. De adult (Arnhem ACL 503) woog 10,5 gram (vleugellengte 52 mm), de vogel werd hier op 13 november 2013 nogmaals gevangen. Arnhem ABD 533 is hoogstwaarschijnlijk een lokale broedvogel in Stedum die in twee verschillende winters in Alphen aan de Rijn verbleef. Afstand 189 km, richting noordoost.

Heggenus *Prunella modularis*

[Arnhem AX 33946] Geringd op 16 juli 2012 als volgroeid in Uithuizen (Albert-Erik de Winter). Op 23 januari 2013 en 8 april 2013 door Dick Veenendaal de metalen ring met de telescoop afgelezen in zijn tuin in Usquert. Afstand 4 km, richting west. Opnieuw in Usquert afgelezen tussen 17 september 2013 en 16 februari 2014 (1 x in september, 2 x in oktober, 3 x in november, 3 x in december, 1 x in januari, 2 x in februari).

Blauwborst *Luscinia svecica*

[Arnhem AC 50851] Geringd op 24 juni 2001 als 1e kj. in de Eemshaven (Lex Tervelde). Op 5 oktober 2002 en op 7 oktober 2003 opnieuw gevangen bij Canal Vell (40°47'N, 00°44'O) in de Ebro Delta in Spanje. Afstand 1480 km, richting ZZW. Gedetermineerd als mannetje door de Spaanse ringer. Een fraai voorbeeld van een Blauwborst die in twee achtereenvolgende jaren op bijna dezelfde dag in het najaar in Spanje werd teruggevangen.

Foto 15. Ringvangst van een mannetje Foto: Albert-Erik de Winter
Blauwborst in de Eemshaven, 30 maart 2014

Blauwborst

[Arnhem AH 39236] Geringd op 28 juli 2004 als 1e kj. in de Eemshaven (Lex Tervelde). Na 26 dagen, op 23 augustus 2004, teruggevangen bij Veurne in België. Afstand 389 km, richting zuidwest.

Blauwborst

[Arnhem AE 15396] Geringd op 13 april 2003 als na 1e kj. mannetje in de Eemshaven (Lex Tervelde). Op 20 mei 2007, 12 april 2008 en 28 juni 2009 opnieuw in de Eemshaven (vangsten Lex Tervelde). Naar alle waarschijnlijkheid een lokale broedvogel die in juni 2009 al minimaal zeven jaar oud was. Dit is een behoorlijke leeftijd voor een Blauwborst.

Blauwborst

[Arnhem AL 90003] Geringd op 7 april 2007 als na 2e kj. mannetje bij het Foxholstermeer (Rinus Dillerop). Op 11 april 2009 opnieuw bij het Foxholstermeer (vangst Rinus Dillerop). Een derde voorbeeld van een Blauwborst met plaatstrouw.

Foto 16. Ringvangst van een vrouwtje Blauwborst bij het Foxholstermeer, 10 april 2011 Foto: Rinus Dillerop

Zanglijster *Turdus philomelos*

[Arnhem L 185348] Geringd op 9 mei 2004 als 2e kj. in de Eemshaven (Lex Tervelde). Op 8 februari 2007 geschoten bij Cretas (40°55'N, 00°12'O), Teruel, in Spanje. Afstand 1478 km, richting ZZW.

Tuinfluiter *Sylvia borin*

[Icona 2N 73231] Geringd op 15 april 2011 als na 1e kj. bij Alcalá de Guardaira (37°21'N, 05°50'W) bij Sevilla in het zuiden van Spanje. Op 8 mei 2011, 23 dagen later, bij het Foxholstermeer (vangst Rinus Dillerop). Afstand 2008 km, richting NNO.

Tijftjaf *Phylloscopus collybita*

[Icona CJ 1501] Geringd op 29 maart 2004 als na 1e kj. in het Parque el Alamillo (37°24'N, 05°59'W), een stadspark bij Sevilla (zuiden van Spanje). Op 4 en op 18 april 2004 in de Eemshaven (vangsten Lex Tervelde). Afstand 2037 km, richting NNO. Na zes dagen al in de Eemshaven. De terugmelding staat met een speciale vermelding in het jaarverslag van 2007 van de Spaanse Ringcentrale (Frías *et al.* 2009) als de vogel met de snelste verplaatsing in dat jaar (339,5 km per dag).

Zwarte Mees *Parus ater*

[Arnhem AX 43018] Geringd op 6 oktober 2012 als 1e kj. in Leek (Klaas Koopman). Op 27 augustus 2013 de ring gevonden in een braakbal bij een sperwernest in de Vosbergen bij Eelde (Johan Bos). Afstand 14 km, richting OZO.

Spreeuw *Sturnus vulgaris*

[Arnhem Z 053281] Geringd op 24 juni 2010 als 1e kj. vrouwtje op Griend (Date Lutterop). De vogel woog 73 gram en was al begonnen met de slagpenrui. Op 26 september 2010 in de Eemshaven (vangst Lex Tervelde), afstand 110 km, richting ONO. Jaarlijks verschijnen vanaf medio juni grote aantallen Spreeuwen op Griend. Hiervan hebben bewakers sinds 2008 ruim 250 geringd. Verschillende exemplaren werden in september en oktober in hetzelfde seizoen nogmaals gevangen. Dit was de tweede terugmelding van elders. Een eerder geval betrof een vondst op 21 januari 2010 in het graafschap Somerset (zuiden van Engeland) van een vogel die als 1kj. op 22 juli 2009 op Griend was geringd.

Huismus *Passer domesticus*

[Arnhem V 565775 met zwart / rood // metaal / wit] Geringd op 21 augustus 2011 als volgroeid vrouwtje

Foto 17. In Stedum geringde Huismus op bezoek in Lageland, 27 maart 2012 Foto: Gerda Frijling

in Stedum (Date Lutterop). Op 27 en 29 maart 2012 in Lageland (Gerda Frijling, foto 17). Op 14 december 2012 weer terug in Stedum. Vervolgwaarnemingen ontbreken. In het kader van Ring-MUS zijn in Stedum sinds maart 2011 in totaal 476 Huismussen geringd. Dit is pas de eerste melding van buiten Stedum. Afstand 7,8 km, richting zuid. In Leek en Lettelbert geringde Huismussen bleven ook bijna allemaal in de buurt. Slechts zes van de 734 geringde exemplaren hadden een iets grotere afstand afgelegd: vijf vogels iets meer dan 3 km en een vogel 13,4 km (Oosterhuis 2013).

Dankwoord

Dank aan alle ringers en melders voor de gegevens en dank aan iedereen voor de antwoorden op de aanvullende vragen. Verder dank aan alle fotografen voor het beschikbaar stellen van foto's en aan Jeroen Nagtegaal (figuur 1) en Ruben Fijn (figuur 2) voor het maken van de kaartjes. Excuses dat door ruimtegebrek niet alle namen van waarnemers zijn vermeld. Nieuwe gevallen zijn altijd welkom en kunnen worden opgestuurd naar Klaas van Dijk, Vermeerstraat 48, 9718 SN Groningen, telefoon 050-3182924, e-mail klaas.vdijk@hetnet.nl.

Summary Notable reports of ringed birds from the province of Groningen, The Netherlands, part 23.

This is issue 23 of a serial publication with a selection of notable ring recoveries from the province of Groningen. Details of each ring recovery are given, often with a brief explanation of its importance. The previous issue was published in 2011. This issue is therefore an extended one. Presented are the first ring recoveries in Groningen of Shag *Phalacrocorax aristotelis* (photo 1), Bald Ibis *Geronticus eremita* (photos 2-3), Black Swan *Cygnus atratus* (photo 4), Ruddy Shelduck *Tadorna ferruginea* (photo 5), Stone-curlew *Burhinus oedichnemus* and Dipper *Cinclus cinclus*. Figure 1 presents the staging areas and the presumed route of a Black Swan (blue 01A6, born nearby Roermond, photo 4) during a sweep through The Netherlands and northern Germany. Figure 2 presents the migration route and the staging areas during the non-breeding season of an Arctic Tern *Sterna paradisaea* with a geolocator (see Fijn *et al.* 2013 for details). The geolocator was deployed on a breeding bird trapped on the nest at Eemshaven on 3 June 2011. The bird of figure 2 was photographed landing on its nest at Eemshaven, half an hour before it was retrapped on 9 June 2012 (photo 13). The light-coloured dots in figure 2 connect the interpolated lines between calculated locations during the autumn

migration. The dark-coloured dots connect the lines between those locations during the spring migration. The large number of dots in the lower right part of the figure depicts the area where this bird spent most of its time between the autumn migration and the spring migration. This area is situated at sea in the Antarctic, off Dumont d'Urville (ca 140°E), ca 17,000 kms southeast of Eemshaven. Photo 14 depicts another Arctic Tern breeding at Eemshaven, which was deployed with a geolocator on 3 June 2011. The picture was taken one year after the geolocator was removed. The tracks revealed that the bird had used roughly the same migration route and staging areas as the other Arctic Terns. Its main staging area between both migration periods was at sea in the Antarctic east of Prydz Bay (ca 78°E). I would like to thank all ringers and all reporters for their permission to use their data and I would like to thank everyone for providing me with supplementary details. Thanks as well to anyone else for answering all kinds of questions related to these ring recoveries. Please inform me when there are errors in this issue.

Literatuur

- Dadam, D., *et al.* 2013. Bird ringing and nest recording in Britain and Ireland in 2012. *Ringling & Migration* 28: 113-155.
- van Dijk, K., R. Oosterhuis, B. Middendorp & F. Majoor 2012. New longevity records of Black-headed Gull, with comments on wear and loss of aluminium rings. *Dutch Birding* 34: 20-31.
- van Dijk, K., D. Lutterop, R. Voesten & F. Majoor 2014. Black-headed Gull of 33 years and re-appeal to stop using aluminium rings to mark gulls. *Dutch Birding* 36: 249-252.
- Fijn, R., D. Hiemstra, R. Phillips & J. van der Winden 2013. Arctic Terns from The Netherlands migrate record distances across three oceans to Wilkes Land, East Antarctica. *Ardea* 101: 3-12.
- Frías, Ó., A. Serradilla & E. Escudero 2009. Informe de actividades de la central de anillamiento de aves «ICONA». año 2007. *Ecología* 22: 137-229.
- Hiemstra, D. 2013. Grunninger zeevaarders down under (www.avifaunagroningen.nl bezocht 27 augustus 2014).
- Newell, M. & S. Lilipaly 2013. First nesting attempt by Shags in the Netherlands disrupted by Isle of May pioneer. *British Birds* 106: 690-691.
- Oosterhuis, R. 2013. Dispersie en zwerfgedrag van Huismussen in Leek en Lettelbert. *Limosa* 86: 80-87.
- Vergoossen, W., R. Voesten & J. Nagtegaal 2011. De Zwarte Zwaan in Limburg: aantallen, trend en een oproep. *Limburgse Vogels* 21: 27-31.

Klaas van Dijk - Groningen
klaas.vdijk@hetnet.nl